

הלכות ספֵּה סימן תרכו

(מהרי"ל), ואפלו ביום טוב שָׁרֵי לִסְגָנוֹ וְלִפְתָחוֹ (אגודה דיומא ומהרי"ו) אם יש להם (כ) צירים (ד"ט) שְׁסוּגַר וּפּוֹתַח בְּקֶן, וְאֵין בְּזָה לֹא מִשּׁוּם סְתִירָה וּבְנָן אֵהָל בְּיוֹם-טוֹב וְלֹא מִשּׁוּם תַּעֲשֶׂה וְלֹא מִן הָעֵשׂוּי, וְכִן שְׁתַּזְהַר (כא) שֶׁלֹּא יִשָּׁב תַּחֲתֶיהָ כֶּשֶׁהן סַגְרִין, שְׁאֵז הַסַּפֵּה פְּסוּלָה:

א משנה ספֵּה כ ויקמפש לה שמואל ב כחתי לישני דרב היתה אפר שמואל דלא פליגי שם י"א טור בשם הראשון וכן פתבי הר"ף והתקומם בקצת ה

תרכז דיני הישן בספֵּה, ובו ד' סעיפים:

א (א) צָרִיר לִישֵׁב בְּאֵוִיר הַסַּפֵּה. (ב) אִיִּשְׁשׁוֹן תַּחַת הַמָּשָׁה בַּסַּפֵּה, אִם הִיא (ג) גְּבוּהָ עֲשָׂרָה טַפְחִים לֹא יֵצֵא: ב בְּהִישָׁוֹן (ד) תַּחַת הַפִּלָּה בַּסַּפֵּה, (ה) אִם אֵינָה גְּבוּהָ עֲשָׂרָה טַפְחִים (ו) או שְׁאֵין לָהּ

שְׁעָרֵי תִשְׁוּבָה

אדם עושה פתחו מבחוץ ומצורך שני כמלים הבגדים תחת הגג שנקל"ו¹ ואין התמלים מגיעים לגג אפלו פחות מג' ותגב הכולט הוא ד' טפחים. או למרו"ן כיון דאינו מגיעות לקל לא אמרינן דפון צקתא ואין כמן מחלות. וצריך להתר בזה כי הוא דבר מצוי. ונוד קטב שם, שיש שבונים ספה על הגג ופותחין הגג כמין דלתות ויש שפותחין כמין ארבה ובאמצע יש לה צירים ובשפותחין אותה למעלה מן הספק באמצע הספה נמצא מלוי למעלה מספק קשר דפון שהוא נטר הרחב יותר מד' אלא שפלו כצדו נגד הספק"בשר כו', כיון שאותן השני"ול"ין המהברים על הגגים ותלוים באמצע הספה למעלה מהספק"בשר ויש חרות ספק פסול עליהם והו"ו כמו ששוכבו רוחב כו', ע"כ שומר נפשו רחוק מספה זו, ובקשרות עפ"י הרב דפון הרחב הפתח על צדו למעלה מן הספק עושה צלמה שקבה, ע"ש. ונתח אפן עושין דלתות האלו בעצרים וקופה ולא תהיה הקיר גווי על גבי הספק, וכשר הדבר, ומ"ש הבה"ט בשם גריה, ע"ש שכתב: אע"כ ודלענון טמאה חשיב כשהם כיון שהנקבים דקים לכל היתר חצי סלע, מ"מ לגבי ספה נזון בדין כצלתה מקבה מתמחה וכמו בספה פתח האילן, ושקבה זו אין לה צל. ולענון אם קמר להניח הספק"בשר על השקבה כמש, אם חכרו השקבה לדווא"ר וקבעה שם טוב אינו מקבלת טמאה כדון המחקר לקרע כו', ואם פרשה השקבה ע"ג הספק בטלה לגבי הספק וכמאן דלימא דמי כו', ע"ש, וכן בשו"ת ביח"הו"ה סימן י"ו בספה העשויה פתח סריג פתל ע"ש, וכן בשו"ת ארבעה טורי אבן סימן י"ד שהשיב להגאון פרי"ח ו"ל שצענו בתורים מקרים עם מוזהר ובספות פותחים הקירו ומסכים בעצמם ותמונה קבועה בקלת ואחר הספות חוזרים ומקורן בקרירה ותמונה כדקא קאי, וכב פרי"ח בתשובה ד"ש בזה משום תולמי"ה וצריך לקח המוזהר ולקבע אותה מתוך הולך עליו כו', והגאון מהר"א ו"ל בעל המספר השיב לו שאין בזה משום תולמי"ה שצנעה תחלה בהקשר, וראיה מסימן טו ומדבר הלבוש והאחרונים ביטמן זה, אך באמת א"צ לזה, דמבח דסוכו שבמי' חג פטורה. ולע"כ פשוט שמעולם לא יצאה מיד חייב מוזהר אך כחג מאמר שהוא דירת קבע כל השנה, ע"ש. וצ"ל לפענ"ד במ"ש, דכל הפוסקים השוו בקרובה חזין לג' אף שלא נשאר מחבר כלל שבאמת לא יכ"ן דעת הש"ו, והאי הכי שכיב"ה הנ"ז ומקרא שישן לפסול, ע"ש, אך דמ"ש יש לספק על מ"ש דגם כגן גופא לא נקטרה, והרצה לצאת ד"י הפרי"ח, אחר הגג ישל המוזהר ויהיה ויקבעה בלא בקרה, ומכ"ש אם ירדונו לו לקבע מוזהר אחרת שיתכר עליה ומכונן לפטר את זה, כנלע"ד:

משנה ברורה

ש' כל השנה שֶׁדָּר בו תָּמִיד, ובספֵּה מסיר הגג, אפלו הכי בסכות פטורה, דבשבעה ימים לאו קבע מקרי². ומי שיש לו שני חדרים זה לפנים מזה, אם הולך מחדרו לספֵּה, פתח הספֵּה צריך מוזהר משום חדרו³; וְאִם הוֹלֵךְ מִסַּפֵּה לְחַדְרוֹ בְּעָנְיוֹ שֶׁהִפְתַּח הוּא מִחַדְרֵי הַסַּפֵּה, יֵשׁ לוֹמַר שֶׁחֵב הוּא בְּמוֹזַהַר בַּפְּתוּחַ הַסַּפֵּה הַפְּתוּחַ לְחַדְרוֹ הַרְבֵּים וְכוּ' (א) צָרִיר לִישֵׁב וְכוּ'. הקדו"ם בזה, כדי לידע הטעם בלשן תחת המשה דלא יצא, (ב) שְׁאֵינוֹ יִשֵּׁן בְּזָה, וְדַעֲקָר וְשִׁיבַת הַסַּפֵּה הוּא בְּצֵל אֵהָל: (ג) אֵכִילָה שְׁתִּיהָ וְשֵׁנָה: (ד) גְּבוּהָ עֲשָׂרָה טַפְחִים. מן הארץ עד (א) תחתית המשה גבוהה עשרה טפחים⁴, ועל-ידי שיש תחת המשה צריך עשרה טפחים חשיב כֵּאֵהָל וּמַסְטִיק בֵּין הַסַּפֵּה, (ד) וְאִפְלוֹ דְּפָנוֹת הַמָּשָׁה קָצְרִים מְאֹד שְׁאֵין לָהֶם אִפְלוֹ רַחֵב טַפְחִים⁵, מְכֹל מְקוֹם שֶׁם אֵהָל עֲלֶיהָ: ב (ד) תַּחַת הַפִּלָּה. הם סדריים הפרוסים סביבות המטה על ארבעה קוונדסין (ה) והמטה באמצעה: (ה) אִם אֵינָה גְּבוּהָ עֲשָׂרָה טַפְחִים וְכוּ'. אינו חשיב אהל בעני עצמו. והעשרה טפחים (ו) מורדן מארצה, אר' על-פי שֶׁאֵין עֲשָׂרָה טַפְחִים מִן הַמָּשָׁה וּלְמַעְלָה: (ו) או שְׁאֵין לָהּ גַּג רַחֵב טַפְחֵי. עָן בְּמַגְן אֲבִרְהָם, דִּאִפְלוּ בִּאֲפִן זֶה

(ל) אפלו לדעת המחמירין הנ"ל כיון שצנעה מתחלה בהקשר, דהינו שפתח הגג קנים שספך, דאף שבעת שהיא סגורה מקרי בהספֵּה פְּסוּלָה, וכמו שכתב הרמ"א בסוף דבריו, מכל מקום אין זה בכלל תעשה ולא מן העשוי, והוא דומה כאלו פרס עליה סדין וחזור ונתהלת: (כ) צִירִים וְכוּ'. דהוי כפתחה⁶. ובאין להם ציר, שרי (ג) על-ידי עבוי"ם. ואם תהי כ' על השנה כובעין במקטרים שפתיחמן אסור מן התורה ושכח לפתחן עד כניסת יום-טוב, אם שרי לפתחן על-ידי עבוי"ם באין לו ספה אחרת כליל יום-טוב ראשון משום שבות במקום מצוה, וכן אם קמר לומר לנקרי שספך לו ספה ביום טוב באין לו אחרת, מסתפק הפרי מגדים, וסיס: להורות החר חלילה לי, וצריך עיון בכל זה⁷, עד כאן לשונו. ועין בכבורי"ע קלב מה שכתב בזה⁸, ואם הוא עדין בין השמשות, נראה דבנדאי יש להקל בזה על-ידי עבוי"ם⁹: (כא) שֶׁלֹּא יִשָּׁב וְכוּ'. דהוי כיושב בספה שנקבנית תוך הבית¹⁰ [הגרא"א]. וצריך לנהר (ג) שיהיו הגגות נפתחים היטב לעמוד בגבה בעוה עם הדפנות ולא יהיו משין קצת על הספק, שאם יהיו משין קצת, אף שלא יהיה שעור גדול שתפסל הספה מחמת זה, מכל מקום יהיה צריך לנהר שלא ישב במקום ההוה שהגו משפיע ומשה על הספק. כתב הפרי מגדים בסוף סימן תרמג: מוזהר בספֵּה, פטור; ומשמע חדר

שער הציון

(ל) אחרונים: (ג) פרי מגדים וש"א, משום דהוי שבות דשבות במקום מצוה: (ג) משה אפרים: (ב) רש"י ור"ן בשם הר"ה. וכן כפי"ח שכתב דלהר"ף והרא"ש דהטעם הוא משום דדומה לספה תחת ספה הוא מן התורה, ולטעם הר"ה הוא מדרבנן, והפרי מגדים מפקפק דאפשר גם לר"ה ורא"ש הוא רק מדרבנן¹¹: (ג) רש"י: (א) הא לאו הכי, אר' על-גב דהמטה בכללה גבוהה טפחים כשר לצאת שם ד"י חובתו [פרי מגדים ובבורי"ע קלב, ונראה ששעם מה דקמאי לו בסימן שמה: בית שאין תוכו עשרה קרויו מלימליו לעשרה, תוכו הוא רק פרמילית⁴, עין שם (ד) בן משמע מהגר"ו, ונחשתי ומצאתי שמקור דברי הוא מן הרמב"ם פ"ק ה מהלכות ספה הלכה כו, שזה לשונו שם: וכן הפעמידי ארבע קונדסין ופרש סדין עליהן וכו': (ה) בכבורי"ע קלב, וכמבאר בסימן שט: (ו) הגר"י ובבורי"ע קלב, וכן מסיק בפרי מגדים ומצאתי השקל לדינא. ודברי שאג"א אברהם כפי מה שנתראה לכאורה כפשוטו על הנקלטים, השיגו עליו כל האחרונים ממקרא מפורש בהפסוק, וגם מה שהביא לזה ראיה מהתוספות אנה ראה כלל, ועל-כן כתב הכבורי"ע קלב דשגגת המעתיק הוא, ודבר הפגן אברהם שיך בסעיף ב לגבי משה ולא על נקלטים:

הלכות סֵפֶה סִימָן תּרְכוּ תּרְכוּ

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק כ]

דְּהַי קִפְתָּח⁽²²⁾ וכו', וְסֵם: לְהוֹרוֹת הַתּוֹר הַלֵּילָה לֵי, וְצָרִיף עֵינָן כְּכַפְּוֹרֵי יַעֲקֹב מֵה שֶׁקָּבַח בְּנֵהוּ⁽²⁴⁾. וְאֵם הוּא עֵדוּן בֵּין-הַשְּׂמֹשׁוֹת, גְּרָאָה דְּבִנְדָאִי יֵשׁ לְהַקֵּל בְּנֵה עַל-יְדֵי עֲפֹם⁽²⁵⁾.

(22) משמע שאף אם הגגות מתהדקים היטב בסגירתם בברזל מותר לפותחם ולסוגרם. והקשה הגר"ש אויערבך (ש"ש פכ"ד הע' נג) מדברי הביה"ל לעיל (סי' שטו ס"ח ד"ה טפח) שאסור לפתוח מטרייה בשבת מדין אהל מחמת שמדקה בחוט ברזל כדי שלא תיסגר. וראה עוד מה שכתבנו שם (ס"ק כז) לגבי ראיית האחרונים מהדין כאן לענין פתיחת מטרייה בשבת.

(23) וצדדי הספק לגבי סיכוך על ידי נכרי ביום טוב, משמע מדברי הפמ"ג (א"א ס"ק ח) שהם האם סוכה נחשבת כאהל עראי ואין איסור לעשותה אלא מדרבנן, או נחשבת כאהל קבע ואסור לעשותה מדאורייתא [וראה שם שהוסיף להסתפק גם לצד שהיא אהל קבע]. וכן הסתפק הפמ"ג לעיל (סי' שטו א"א ס"ק א) באופן שלא עף כל הסכך, אלא נשאר חלק ממנו על גבי הסוכה, האם לחזור ולסכך נחשב כחוספת על אהל עראי, ואינו אסור מן התורה, או שנחשבת הסוכה כאהל קבע מחמת שעומדת שמונה ימים, ולכן אסור מן התורה להוסיף בה סכך [וראה משנ"ב לקמן (סי' תרלו ס"ב א)]. והבכורי יעקב (ס"ק יא) צידד בסוכה נחשבת אהל עראי, וכן כתב הביה"ל לקמן (סי' תרלו ס"א ד"ה עושה) בשם המאמר מרדכי. אכן, בשעה"צ לעיל (סי' שטו ס"ק ו-ו"א), ובביה"ל שם (ס"ח ד"ה כל) כתב שאהל העשוי לכמה ימים נחשב אהל קבע.

(24) שם (ס"ק יא) כתב, שמותר לומר לנכרי להסיר את המסמרים מהגג כדי לפותחו, מפני שמבואר ברמ"א לעיל (סי' רעו ס"ב) שאפשר להקל כדעת בעל העיטור, שמותר לומר לנכרי לעשות מלאכה גמורה האסורה מדאורייתא במקום שיש מצוה וצורך גדול בכך, וכגון כאן שבלא זה לא יוכל לקיים מצוה דאורייתא של אכילה ושיבה בסוכה. והוסיף, שאף השלי"ה שנחלק ולא התייר לומר לנכרי להדליק נר לצורך סעודת שבת במקום צורך גדול [הובא במשנ"ב שם ס"ק כד], יתכן שיודה באופן זה, שאם לא כן יתבטל ממצות ישיבת סוכה לגמרי, ובאופן שאומר לו לסכך יש להוסיף צד להקל שסיכוך סוכה נחשב רק כעשיית אהל עראי, האסורה צד מדרבנן, אכן, סיים הבכורי יעקב שלדינא צ"ע בדבר.

והפמ"ג עצמו כתב בשו"ת מגידות (קט) שכשאיירע אצלן שהסכך נפל ביום טוב, לא מחה כשקראו לנכרי לסכך, ולאחר מכן ישב בסוכה ובירך על הישיבה, משום שלא היה לו מקום אחר לאכול ולקיים את המצוה אם לא בדוחק גדול, וגם שאם לא כן היה בזה עברו ביטול שמחת יום טוב מחמת צערו הרב.

אכן, לענין רוח שהעיפה את הסכך ביום טוב, כתב במשנ"ב לקמן (סי' תרלו ס"ק א) בשם שו"ת באר יצחק (או"ח סי' יג ענף ט) שמותר לומר לנכרי לשוב לסכך [וראה שעה"צ שם (ס"ק ד) שצ"ע לדברי הבאר יצחק, ושם הבאנו את דבריו]. וכתב השו"ת הלכות (סי' שצ"ע בישוב השטירה, מדוע כאן לא נקט שמותר [אכן], לא כתב במשנ"ב כאן בפירושו לאסור, ואף צ"ע לבכורי יעקב שנטה להתייר]. ותיירץ הגר"צ קרליץ (חוט שני סוכות עמ' קצו) שדברי המשנ"ב כאן נאמרו על אדם שפשע ולא סיכך מבעוד יום, ולכן נאסר עליו לומר לנכרי לעשות זאת ביום טוב, אך לקמן שנפל הסכך מחמת הרוח, וכן בשאר אופנים שנאסר בעשיית הסוכה, התיירץ המשנ"ב לומר לנכרי לסכך ביום טוב. וכתב בספר מלכים אמנויך (פ"ו הע' יד) שחילוק זה מבואר בביה"ל לעיל (סי' שלא סי' ד"ה וע"ן לעיל), שאין לסמוך על הבעל העיטור אלא במקום שהכין את הדבר מאתמול והוא התקלקל באונס, אך לא במקום שפשע ולא הכין מאתמול, וכן משמע שחילק הפמ"ג עצמו (א"א

ס"ק ח), וראה ישובים נוספים לסתירה זו במלכים אמנויך שם. וישראל שעבר ובנה סוכה בשבת, כתב בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ד סי' טו אות ה) שלכאורה אסור להיכנס אליה משום 'מעשה שבת', ואין לקיים בה מצות סוכה, ומסתבר שאף אם אין לו סוכה אחרת לא יכנס, וכן כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ג סי' עו) שאסור להיכנס אליה.

(25) שכן מבואר בשו"ע לעיל (סי' שמב ס"א) שמותר לומר לנכרי בבין השמשות להדליק לו נר לצורך שבת [והוסיף השעה"צ שם (ס"ק ח) והביה"ל (שם ד"ה מותר). שמותר גם אם אינו צריך את הנר אלא רק רוצה בו כדי להתענג בשבת].

[משנ"ב ס"ק כא]

דְּהַי קִיּוּשֵׁב בְּסֶכֶה שְׁנִבְנִית תּוֹף הַקֵּית⁽²⁶⁾ וכו', דְּבִשְׁבָּעָה יָמִים לֹא קָבַע מְקַרְיָת⁽²⁷⁾ וכו', פִּתַח הַסֶּכֶה צָרִיף מִזּוֹתָה מִשּׁוֹם חֲדָרוֹ⁽²⁸⁾ וכו', דְּהַי קֵבִית-שְׁעָרָי⁽²⁹⁾.

(26) אכן, אם הגג העשוי לפתוח ולסגור עשוי מנסרי עץ, כתבו הבכורי יעקב (ס"ק יב) והמחצה"ש (סי' תרמ ס"ק ט) שבשעת ירידת גשמים טוב לסגור את הגג ולשבת בסוכה, אף על פי שהיא מכוסה בנסרים, כיון שאף אם הם רחבים ארבעה טפחים אין הסוכה פסולה מדאורייתא, והיושב בה מקיים מצוה, ולפיכך כתבו שבשעת ירידת גשמים, או בשאר האופנים שבני אדם מצטערים לשבת בסוכה מחמת שאין הגג אטום, יתכוונו כשסוגרים את הגג העשוי מנסרים שעושים כן לשם צל, ירשבו שם, אך מ"מ לא יברכו ברכת 'לישב בסוכה' [וראה כעין זה במשנ"ב לקמן (סי' תרכט ס"ק נח)].

(27) ומבואר בדבריו שלא הסכים לסברה הנזכרת בשערי תשובה (ס"ק ז) ובפתחי תשובה (י"ד סי' רפו ס"ק יג) בשם שו"ת ארבעה טורי אבן, שאף בשעה שהוסר הגג מהחדר לא נתבטל מחמת זה מקביעותו של כל השנה [וגם כשהוסר ממנו הקירוי אינו גרע מחצר החייבת במוזה], אלא סבר כשו"ת רעק"א (הוצאת מכון המאור ח"ד י"ד סי' עז) שהדיוור של סוכה הינו סוג דיור חדש ופחות חשוב מחמת עראיותו, ואינו המשך לדיור של כל השנה.

ואם לא הסיר את המזוזה לפני עשיית הסוכה, כתב השערי תשובה (שם) בשם הפרי"ח שלאחר החג צריך הוא להסירה ולקובעה מחדש, שכיון שהיה המקום פטור ממוזה בחג, פסולה המזוזה אחר החג משום 'תעשה ולא מן העשוי', אך למעשה כתבו השערי תשובה והפתחי תשובה (שם) בשם הארבעה טורי אבן שאף מי שאינו מודה לסברא הנ"ל שסוכה זו חייבת במוזה בחג, אינו צריך לחזור ולקובעה, מפני שנקבעה בתחילה כהוון, ושוב אינה נפסלת משום 'תעשה ולא מן העשוי' [וכעין דברי המשנ"ב לעיל (ס"ק יט)]. ומ"מ אם רוצה לחוש לשיטת הפרי"ח, כתב השערי תשובה (שם) שסירנה לאחר החג ויחזור ויקבענה בלא ברכה, אכן, דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני סוכות עמ' רד) שלא נהגו לעשות כן, ובשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ה סי' מ אות א) כתב שאין בזה חיסרון של 'תעשה ולא מן העשוי', מפני שדומה הדבר למי שקובע מזוזה בחדר לפני שנכנס לדור בו.

(28) בביאור דבריו התבאר בבכורי יעקב (תוספת בכורים סי' תרכה ד"ה שם בא"ד), שאם כל השנה היתה המזוזה מימין הפתח הירצא לסוכה, צריך בסוכות להופכה לצד השני, כדי שתהיה מימין הנכנס מהסוכה לבית, כיון שבכניסה לסוכה אין צורך להניח מזוזה, ואילו בכניסה ממנה לבית יש צורך במוזה [וראה אשרי האישי ח"ג פכ"ד אות טו בשם הגרי"ש אלישיב, שלא נזהגים להפוך את המזוזה, וכן כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ב סי' קג), וראה מה שביאר שם].

מילואים

הלכות סִימָן תרכה תרכו

המשך מעמוד קודם

את התערובת בפסח, כתב במשניב לעיל (סי' תנג ס"ק ב) שלדעת הט"ז מותר, מאחר שלא הגיעה שעת איסור חמץ, אלא שרוב הפוסקים חולקים על זה, כיון שמטרת הביטול היא שיבוטל החמץ בשעת האיסור, והרי זה כמבטל איסור, וסיים בשבעת הדין יתכן שאפשר להקל. וכן כתב במשניב לעיל (סי' תמו ס"ק קב) ובביה"ל שם (סי' ד"ה שהוא) שאסור לערב חמץ לכתחילה, אלא שמ"מ אם כבר עירב [על דעת שיתבטל], כתב בשע"צ שם (סי' קסז) שאפשר להקל לאחר הפסח, מפני שיש פוסקים שהתירו אף לערב לכתחילה.

8) ביאור דבריו, שבמבואר בט"ז (סי' ב) שמה שאסור לבטל איסור לכתחילה הוא מדרבנן. והפמ"ג (משב"ז ס"ק ב) ציין לדברי השי"ך (יורד סי' צט ס"ק ז) שכתב שלדעת הראב"ד הוא מדאורייתא, אכן, מבואר בשי"ך שם שלדעת הרשב"א הר"ן בשם התוס' הוא מדרבנן, ושכן הכרע הרמ"ע מפאנו.

[ביה"ל ד"ה בלן]

ועיין בבית-מאיר שהטעים בזה⁹.

9) שם כתב, שלגבי סוכה תחת סוכה, שהסכך [העליון] הוא רק עראי, אין לו חשיבות של סכך אם אינו מסכך על מקום הראוי לסוכה, ולכן אינו פוסל את הסכך התחתון אם אינו מסכך על חלל עשרה טפחים, מה שאין כן אילו ובית, הנחשבים כסיכוך מחמת קביעותם במשך כל השנה, פוסלים את הסוכה שתחתיהם משום 'שני סככים' גם כשאין רוח בניהם לסכך, וראה פני יהושע (סוכה ט, ב) וקהלות יעקב (סוכה סי' ח).

הסכך הפסול, בהכרח שהועיל להפוך את המיעוט להיחשב כרוב עם מעלותיו [וראה הערה הבאה].

[שעה"צ ס"ק ה]

הן לסקנת ה"ן⁵ והן לתרוץ השני של הפקדכי שהובא בקמ"ג אב"ה⁶ וכו', דלא פסקא הראשונה של הפקדכי שהובא בקמ"ג אב"ה⁷, ובפ"ט דמלתא דרבנן הוא⁸.

5) שכתב (סוכה ה, א בדפי הרי"ף), שההיתר לבטל את הסכך אינו מחמת דיני ביטול ברוב, שהרי כשאפשר להפריד את האיסור מההיתר לא נאמר דין ביטול ברוב, אלא שמעיקר הדין אף כשאין רוב סכך כשר אלא רק מחצה, הסוכה כשרה, ורק כן אף שהסכך הכשר הפסול אינם עומדים בנפרד זה מזה אלא הם מעורבים יחד, ומשום כך חסר בחשיבות של הסכך הכשר, צריך שיהיה הסכך הכשר מרובה מהפסול, כדי להגדיל את חשיבותו. וכיון שלדבריו ביטול הסכך אינו מדין ביטול ברוב, אין שייך בו האיסור של ביטול אסור לכתחילה.

6) שם כתב, שלא נאסר לבטל אסור לכתחילה אלא במקום שנהנה אחר כך מהאיסור, מה שאין כן בעירוב סכך שאינו נהנה מהסכך הפסול, כיון שמוצות לאו ליהנות ניתנו.

7) שם כתב, שלפני יום טוב אין הסכך הפסול נחשב עדיין כאיסור, ולפיכך אין איסור לבטלו לכתחילה, והיינו שלא כדברי הט"ז שהביא בשע"צ להלן (סי' ו) שהייקל אף בחול המועד עצמו. וראה שו"ת מנחת שלמה (מהדו"ק סי' ט אות ה) בביאור ההיתר לבטל דבר קודם שנאסר. ולענין עירוב חמץ במאכל לפני פסח כדי שיתבטל ויהיה מותר לאכול

הלכות סִימָן תרכו תרכז

המשך מעמוד 172

שישן בסוכה תחת המיטה ובכך על כל פנים יצא ידי חובה מדאורייתא.

[משנ"ב ס"ק ג]

מן הארץ עד תחתית המטה גבוה עשרה טפחים² וכו', וְאֶפְלוּ דַפְנוֹת הַמֶּטֶה קְצָרִים מֵאֵד שְׁאֵין לָהֶם אֶפְלוּ רֹחַב טַפְחִים³.

2) וההיתר לישון תחת מיטה שאינה גבוהה עשרה טפחים, כתב בשו"ת שבת הלוי (ח"ז סי' לו) שהוא אף לכתחילה.

3) וכן מצוי שיש שלחן כזה בסוכה, וכתב הכף החיים (סי' ד) בשם הבן איש חי (שנה א פ' האזינו אות א) שיש להזהר שלא לישון תחתיו אם הוא גבוה עשרה טפחים, וכן העיר הגר"נ קרליץ (חוט שני סוכות פ"ג ס"ק א).

[שעה"צ ס"ק ג]

דַּקְדָּקָא לֵן בְּסִימָן שֶׁמָּה: בֵּית שְׂאֵין תּוֹכוֹ עֶשְׂרֵה וְקָרְיוֹ מְשַׁלְּמוֹ לְעֶשְׂרֵה, תּוֹכוֹ הוּא רַק בְּקִמְלִית⁴.

4) אמנם, בביה"ל שם (ט"ז ד"ה תרכו) הסתפק שמא תוך הבית נחשב מדאורייתא כרשות היחיד, ורק מדרבנן גזרו שיחשב ככרמלית.

29) ואם הסוכה אינה בחדר המשמש כבית במשך השנה, אלא בנאה לפני פתח ביתו עבור החג, כתב בשו"ת שלמות חיים (סי' שט) שפטור מלקבוע מוזה בפתחה הפתוח לרשות הרבים, שכשם שהסוכה פטורה ממוזה משום שהיא עראית, כך אין לחייבה מדין 'בית שער', כיון שהוא עראי ופטור ממוזה, וכן דעת הגר"ש אויערבך (ספר הסוכה פסקים הערות אות יד) והגר"ש אלישיב (אשרי האיש שם אות טו), ובשו"ת שבת הלוי (ח"ב סי' קנ) על סי' רפו סי"א בצד הגליון) תלה דבר זה במחלוקת ראשונים.

סימן תרכז

דיני הישן בסוכה

[שעה"צ ס"ק א]

הוא רק מדרבנן¹.

1) וכיון שאינו פסול מדאורייתא, כתב הכף החיים (סי' א) שכשאין אפשרות אחרת לישון בסוכה אלא אם כן ישן תחת המיטה, מוטב

הלכות סִימָן תרכה תרכז

המשך מעמוד פח

צריך לתלות אותה, וכן פירשו המראה הפנים (שם) והחזו"א (כלאים סי' יג ס"ק טז) שהספק בירושלמי הוא על עציץ שאינו נקוב. אכן, היריד"ז ובבאורי הגר"א (ירושלמי שם) פירשו את הספק על עציץ נקוב [וראה רבינו מנוח על הרמב"ם (פ"ה מהל' סוכה ה"ב)].

שצמחה בעציץ שאינו נקוב, מותר לסכך בה [אלא שהסתפק שם האם בכך שהיא בעציץ שאינו נקוב היא נחשבת כתלושה ומותר לסכך בה בעודה מחוברת, או שהיא כמחוברת, וצריך לתלושה כדי לסכך בה, וראה ספר בית השואבה (מין דראוי לסכך אות עג) שלהלכה בודאי

